

Kadernota 2024

Uitleg bij
Kadernota 2024

Hoe te lezen?

Stefan Brouwer / Gert Hagoort
Stadscontroller / coördinator KN 2024

"Mis gaat het niet, maar we moeten wel wat terug"

"We willen financieel degelijk en solide financieel beleid voeren"

"En dat betekent dat daar ook bezuinigingen bijhoren, helaas"

"We gaan wel keuzes maken, en niet zomaar een beetje kaasschaven"

"We kunnen niet veel beleidswensen honoreren.., we hebben een paar dingen wel gedaan..

Maar voor de rest moeten we echt even pas op de plaats maken"

NIEUWS

KADERNOTA 20

GAAT HET COLLEGE B

Peter Heijkoop (CDA)

wethouder

Verwachtingen

1. De essentiële termen
(exploitatie, sluitend perspectief, vermogenspositie / weerstandsratio)
 2. Langslopen onderdelen website
 3. 'knop' Financieel perspectief doorlopen
(financiële tabellen hebben een logische en vaste volgorde)
 4. **Ruimte voor vragen vooraf, tussentijds of na afloop**
- NB er is ook nog een technische vragenronde I en II**

Proces huishoudboekje Gemeente Dordrecht

Kadernota

(juni/juli)

Vooruitkijken naar het komende jaar

- Keuzes maken: Wat zijn onze hoofd doelstellingen en ambities voor het komende jaar? Met welke ontwikkelingen houden we rekening en welke financiële kaders spreken we af voor de begroting van het komende jaar?
- Wie: gemeentebestuur (gemeenteraad en college van B&W)

Jaarrekening

(mei/juni)

Terugkijken: hoe ging het werkelijk het vorige jaar

- Verantwoording: Hoe is het geld uit de begroting van het vorige jaar besteed? Hebben we onze hoofd doelen en ambities bereikt en zijn we binnen budget gebleven?
- Wie: gemeentebestuur (gemeenteraad en college van B&W)

Begroting

(november)

Vooruitkijken naar het komende jaar

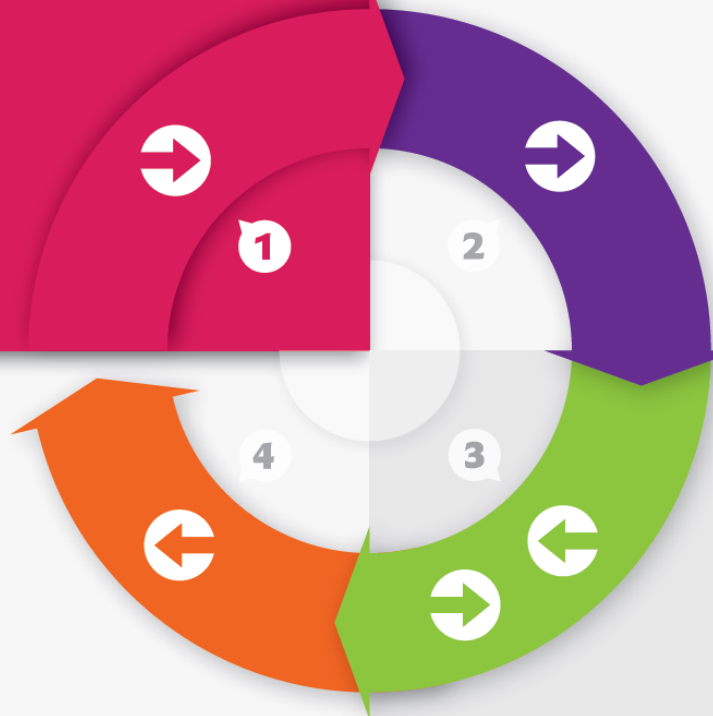
- Plannen bevestigen: Uitwerking van de financiële kaders die we bij de kadernota hebben neergezet. Onze hoofd doelen en ambities krijgen een definitieve financiële vertaling voor het komende jaar.
- Wie: gemeentebestuur (gemeenteraad en college van B&W)

Bestuursrapportage

(september/oktober)

Terugkijken en vooruit kijken op het huidige jaar: thermometer-moment

- Verantwoorden en zo nodig bijsturen. Loopt ons huidige jaar zoals gepland of moeten we financieel of op onze hoofd doelen en ambities bijsturen?
- Wie: gemeentebestuur (gemeenteraad en college van B&W)

Kadernota (1)

Artikel 3 Kadernota

1. Het college biedt de raad jaarlijks een Kadernota ter vaststelling aan waarin de kaders voor de begroting zijn opgenomen.
2. De Kadernota beslaat het lopende jaar en de 4 kalenderjaren volgend op het jaar van vaststelling van de Kadernota.
3. In de Kadernota worden beleidsvoorstellen opgenomen die een beroep doen op aanvullende middelen.
4. De basis voor de Kadernota vormen:
 - a. de hoofddoelstellingen van het gemeentelijk beleid;
 - b. informatie over de financiële positie en verwachte inkomsten en uitgaven van de gemeente, gebaseerd op autonome ontwikkelingen én voorgestelde beleidskeuzes.
 - c. structurele effecten van (verwachte) financiële afwijkingen in het lopende jaar.
5. Gelijktijdig met de Kadernota biedt het college de raad de "prognose grondbedrijf" en de "herijking parkeerexploitatie" aan, waarin de ramingen van deze exploitaties en bijbehorende reserves worden geactualiseerd en de meerjarenbegroting hierop wordt aangepast. Voorstellen voor nieuw beleid voor deze onderdelen worden opgenomen in de Kadernota en/of apart aan de raad voorgelegd.

Kadernota (2)

In Dordrecht traditioneel veel financiële kaders ten behoeve van opstellen Begroting 2024 later in het jaar.

kader = (beleids)kaders vanuit Politiek akkoord, maar ook Agenda Dordrecht 2030 en Financiële strategie

Proces huishoudboekje Gemeente Dordrecht

Kadernota

(juni/juli)

Vooruitkijken naar het komende jaar

- Keuzes maken: Wat zijn onze hoofddoelstellingen en ambities voor het komende jaar?
Met welke ontwikkelingen houden we rekening en welke financiële kaders spreken we af voor de begroting van het komende jaar?
- Wie: gemeentebestuur (gemeenteraad en college van B&W)

1

2

Begroting

(november)

Vooruitkijken naar het komende jaar

- Plannen bevestigen: Uitwerking van de financiële kaders d.e we bij de kadernota hebben neergezet. Onze hoofddoelen en ambities krijgen een definitieve financiële vertaling voor het komende jaar.
- Wie: gemeentebestuur (gemeenteraad en college van B&W)

Relevante termen (1)

Exploitatie en financieel perspectief

Overzicht van verwachte baten (opbrengsten) en lasten (kosten) in een bepaalde periode (jaar).

Voor gemeente Dordrecht zichtbaar op de (beleids)programma's.

In kadernota werken we echter met incidentele en structurele veranderingen op het saldo.

Meerjarenbegroting

De stand van de Begroting 2023 samen met alle mutaties zoals opgenomen in deze Kadernota 2024 leidt tot het volgende voorlopige meerjarenbeeld:

	2023	2024	2025	2026	2027
Eindsaldo Begroting 2023	€ 4.582	€ 8.761	€ 10.036	€ 12.957-	€ 24.200-

Bedragen × € 1.000

Overzicht financiële begroting

Financiële begroting ▾

Toelichting financiële begroting ▲

Overzicht lasten en baten programma's

Incidentele baten en lasten ▾

Ontwikkeling financiële positie ▾

Ontwikkelingen activa en kapitaallasten ▾

Ontwikkeling reserves en voorzieningen ▾

Projecten ▾

Toelichting financiële begroting

Overzicht lasten en baten programma's

Home / Financiële begroting / Toelichting financiële begroting / Overzicht lasten en baten programma's

Onderstaande tabel geeft de (gesaldeerde) baten en lasten per programma weer.

Programma	Rek		Begroting 2023			
	2021	2022	Saldo's	Lasten	Baten	Saldo
Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht	-13.529	-15.687	23.744	9.910	-13.834	
Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht	-37.665	-41.264	42.527	3.471	-39.056	
Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht	-29.515	-29.265	70.539	40.608	-29.931	
Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht	-214.057	-223.900	298.232	67.684	-230.548	
Lerend en Ondernemend Dordrecht	-19.706	-20.375	35.143	13.513	-21.630	
Bouwend en Bereikbaar Dordrecht	-2.125	8.654	64.917	69.116	4.199	
Algemene Dekkingsmiddelen	350.438	343.973	4.464	381.353	376.889	
Overhead	-43.654	-49.034	80.313	32.019	-48.294	
Vennootschapsbelasting	-33	-100	106	0	-106	
Onvoorzien	0	-400	400	0	-400	
Geraamd totaal saldo van baten en lasten	-9.846	-27.402	620.385	617.674	-2.711	
Mutatie reserves	35.634	27.398	63.908	71.201	7.293	
Geraamd resultaat	25.788	0	684.293	688.875	4.582	

2023	2024	2025	2026	2027	
€ 4.582	€ 8.761	€ 10.036	€ 12.957-	€ 24.200-	
684.293	688.875	4.582	8.761	10.036	-12.957

Relevante termen (2)

Vermogenspositie en weerstandsratio

Het vermogen van een gemeente is af te lezen uit de balans: het verschil tussen alle bezittingen en alle schulden.

Bij gemeenten hebben we het dan doorgaans over het eigen vermogen: de algemene reserves en de bestemmingsreserves

In de Kadernota spreken we vaak weer over het weerstandsvermogen (WSV) en over de ratio.

Ratio WSV = $\frac{\text{Algemene reserve} + \text{reserve Grondbedrijf} + \text{onvoorzien totaal van de gekwantificeerde risico's}}{\text{...}}$

Ratio

Specificatie van het weerstandsvermogen per 31-12-2022 (Jaarstukken 2022)

Bedragen x € miljoen

	Beschikbare weerstandscapaciteit	Risico's Dordrecht	Ratio van het weerstandsvermogen
Algemene reserve (incl. netto rekeningresultaat 2022)	18,3	30,9	
Reserve Grondbedrijf	17,3		
Post onvoorzien	0		
	35,6	30,9	1,2

Route door kadernota

Inleiding ▾

Eerste Bestuursrapportage 2023 ▾

Mutaties Kadernota 2024 ▾

Perspectief Kadernota 2024 ▾

Overzicht Inleiding

Ook in financieel lastiger tijden doorbouwen aan een sterke en groene stad

Financiële samenvatting

College

Disclaimer

Overzicht Eerste Bestuursrapportage 2023

Resultaat Eerste Bestuursrapportage 2023

Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht

Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht

Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht

Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht

Lerend en Ondernemend Dordrecht

Bouwend en Bereikbaar Dordrecht

Algemene Dekkingsmiddelen

Overhead

Overzicht Mutaties

Autonome ontwikkelingen

Indexeringen

Knelpunten

Dekkingsmaatregelen

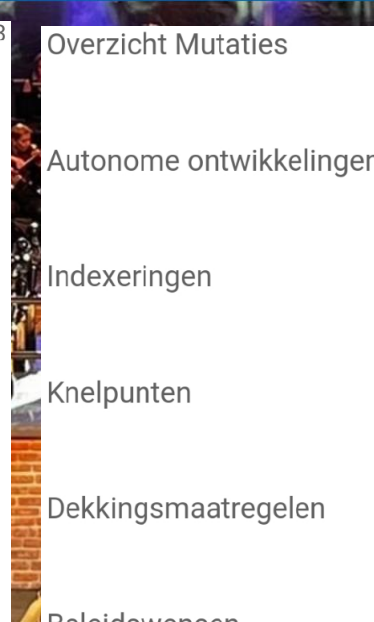
Beleidswensen

Overzicht Perspectief

Financiële beeld

Weerstandsvermogen

Onzekerheden

Financiële samenvatting

Bedragen x € 1.000

	2023	2024	2025	2026	2027
Eindsaldo Begroting 2023	€ 4.582	€ 8.761	€ 10.036	€ 12.957-	€ 24.200-
Besluitvorming 2023	€ 265-	€ 70-	€ 70-	€ 70-	€ 70-
Startpositie meerjarenraming 2023-2027	€ 4.317	€ 8.691	€ 9.966	€ 13.027-	€ 24.270-
Ontwikkelingen	€ 2.570	€ 4.815	€ 840	€ 340	€ 10-
Indexaties	€ 3.200-	€ 5.705-	€ 6.821-	€ 6.726-	€ 6.375-
Knelpunten	€ 7.750-	€ 13.645-	€ 14.490-	€ 14.540-	€ 14.320-
Dekkingsmaatregelen	€ 2.180	€ 6.890	€ 6.990	€ 6.930	€ 15.900
Beleidswensen	€ -	€ 900-	€ 1.150-	€ 1.000-	€ 1.000-
Kadernota 2024	€ 1.883-	€ 146	€ 4.665-	€ 28.023-	€ 30.075-

Route door kadernota (1)

Bedragen × € 1.000

Ontwikkelingen	2023	2024	2025	2026	2027
1. Effecten Bestuursrapportage 2023	€ 1.845-	€ -	€ -	€ -	€ -
2. WOZ-bezwaren	€ 750-	pm	€ -	€ -	€ -
3. Areaalwijzigingen	€ -	€ 420-	€ 560-	€ 560-	€ 560-
4. Jeugdhulp	€ -	€ 1.100	€ -	€ -	€ -
5. Rentebaten en deelnemingen	€ 5.165	€ 3.835	€ 1.300	€ 800	€ 450
6. Beschermd wonen	€ -	€ 300	€ 100	€ 100	€ 100
Totaal ontwikkelingen	€ 2.570	€ 4.815	€ 840	€ 340	€ 10-

Route door kadernota (2)

Bedragen × € 1.000

Indexaties uitgaven	2023	2024	2025	2026	2027
1. Indexering personele budgetten	€ 3.200-	€ 7.559-	€ 7.564-	€ 7.565-	€ 7.552-
<i>lagere CAO-correctie</i>	€ -	€ 1.200	€ -	€ -	€ -
2. Indexering prijsgevoelige budgetten	€ -	€ 9.257-	€ 8.955-	€ 8.782-	€ 8.530-
<i>aanpassing inflatiecorrectie</i>	€ -	€ 5.500	€ 5.300	€ 5.200	€ 5.100
3. Indexering bijdragen gesubsidieerde instellingen	€ -	€ 3.347-	€ 3.349-	€ 3.370-	€ 3.170-
<i>aanpassing inflatiecorrectie</i>	€ -	€ 500	€ 500	€ 500	€ 500
4. Indexering budgetten verbonden partijen	€ -	€ 461-	€ 461-	€ 442-	€ 442-
Totaal indexaties uitgaven	€ 3.200-	€ 13.424-	€ 14.529-	€ 14.459-	€ 14.094-

- Lonen 7,0% (2023 4%, 2024 3%)
- Prijzen 3,1% (7,4%-3,7%-0,6%) (= € 3,5 miljoen)
- Aanvullende verlaging inflatiecorrectie (- € 2 miljoen)

Route door kadernota (3)

Bedragen × € 1.000

Indexaties inkomsten	2023	2024	2025	2026	2027
1. Inkomsten SGD	€ -	€ 2.367	€ 2.362	€ 2.362	€ 2.362
2. Indexering OZB tarieven	€ -	€ 2.212	€ 2.212	€ 2.212	€ 2.212
3. Indexering overige heffingen c.q. inkomsten	€ -	€ 3.140	€ 3.134	€ 3.159	€ 3.145
<i>Totaal indexaties inkomsten</i>	€ -	€ 7.719	€ 7.708	€ 7.733	€ 7.719

- OZB conform staand beleid 7,4%
- Overig = o.a. precario, bouwleges, marktgelden

Route door kadernota (4)

Bedragen × € 1.000

Knelpunten	2023	2024	2025	2026	2027
1. Verbonden partijen	€ 5.900-	€ 11.255-	€ 11.205-	€ 11.215-	€ 11.225-
2. Omgevingswet	€ -	€ 100-	€ 100-	€ 100-	€ 100-
3. Biesboschcentrum	€ 150-	€ 365-	€ -	€ -	€ -
<i>dekking onderzoek Biesboschcentrum uit AR</i>	€ -	€ 215	€ -	€ -	€ -
4. Accommodaties	€ 235-	€ 395-	€ 385-	€ 350-	€ 400-
<i>dekking onderzoek Energiehuis uit AR</i>	€ -	€ 125	€ 75	€ -	€ -
5. Huis van Stad en Regio	€ 155-	€ -	€ -	€ -	€ -
6. Servicegemeente Dordrecht	€ 400-	€ 1.110-	€ 1.135-	€ 580-	€ 570-
<i>dekking doorontwikkeling HR-systeem uit AR</i>	€ -	€ 30	€ 30	€ 10	€ -
7. Organisatie	€ 410-	€ 790-	€ 790-	€ 765-	€ 765-
8. Organisatieontwikkeling	€ 1.445-	€ 1.550-	€ 1.345-	€ 860-	€ -
<i>dekking Organisatieontwikkeling uit AR</i>	€ 1.095	€ 1.200	€ 995	€ 560	€ -
9. ICT	€ 150-	€ 150-	€ 300-	€ 300-	€ 300-
10. Afschrijvingslasten	€ -	€ 500	€ 330-	€ 940-	€ 960-
Totaal knelpunten	€ 7.750-	€ 13.645-	€ 14.490-	€ 14.540-	€ 14.320-

Nieuwe investeringen

Bedragen x € 1.000

	2023	2024	2025	2026	2027
1. Verkeersstructuurplan Spuiboulevard e.o.					
Burg. De Raadsingel en Spuiboulevard		7.240	2.100		
2. Dordt West					
Ontwikkelgebied Van Kinsbergenstraat e.o.			280		
Ring Admiraalsplein		700			
Locatie Charlotte de Bourbon		1.040			
W.H. Vliegenstraat en F. Van der Goesstraat		190			
Westervoeg (Dordt West)		540			
Doortrekken Rembrandtlaan 2025				210	
3. Openbare ruimte					
MOP openbare ruimte 2024		7.150			
Wantij-West fase 1 2024		1.760			
4. Kademuren					
Kademuur 2024		1.075			
5. Steigers					
Aanleg 2024		350			
Aanleg 2025			350		
6. ICT					
ICT 2025			680		
7. Musea/theaters					
Klimaatinstallatie Kunstmin		2.000	2.000		
8. Buitensport					
Buitensport prijscorrectie krediet 2023	1.000				
Buitensport prijscorrectie krediet 2024		1.000			
Buitensport prijscorrectie krediet 2025			1.000		
Buitensport prijscorrectie krediet 2026				1.000	
Buitensport prijscorrectie krediet 2027					1.000
Buitensport prijscorrectie krediet 2028					
9. Binnensport					
2 gymzalen			4.800		

Route door kadernota (6)

Bedragen x € 1.000

Dekkingsmaatregelen	2023	2024	2025	2026	2027
1. Gemeentefonds	€ 2.080	€ 4.240	€ 4.240	€ 4.180	€ 13.150
2. Onroerendzaakbelasting	€ -	€ 800	€ 800	€ 800	€ 800
3. Logiesheffing	€ -	€ 750	€ 850	€ 850	€ 850
4. Overige dekkingsmaatregelen	€ 100	€ 1.100	€ 1.100	€ 1.100	€ 1.100
Totaal dekkingsmaatregelen	€ 2.180	€ 6.890	€ 6.990	€ 6.930	€ 15.900

Route door kadernota (7)

Bedragen x € 1.000

Beleidswensen	2023	2024	2025	2026	2027
1. Cultuur	€ -	€ 200-	€ 300-	€ 300-	€ 300-
2. Evenementen	€ -	€ 550-	€ 550-	€ 550-	€ 550-
3. Doorontwikkeling Biesboschcentrum	€ -	€ 150-	€ 150-	€ -	€ -
4. Opgave Human capital	€ -	€ 250-	€ 250-	€ 250-	€ -
<i>dekking Opgave Human capital</i>	€ -	€ 250	€ 250	€ 250	€ -
5. Wantij-West (gebiedsontwikkeling)	€ 270-	€ 270-	€ -	€ -	€ -
<i>dekking Wantij-West (gebiedsontwikkeling) uit AR</i>	€ 270	€ 270	€ -	€ -	€ -
6. Wantij-West uitvoering 1e fase	€ -	€ -	€ 150-	€ 150-	€ 150-
Totaal beleidswensen	€ -	€ 900-	€ 1.150-	€ 1.000-	€ 1.000-

Saldo KN2024 structureel

Bedragen x € 1.000

	2023	2024	2025	2026	2027
Eindsaldo Begroting 2023	€ 4.582	€ 8.761	€ 10.036	€ 12.957-	€ 24.200-
Besluitvorming 2023	€ 265-	€ 70-	€ 70-	€ 70-	€ 70-
Startpositie meerjarenraming 2023-2027	€ 4.317	€ 8.691	€ 9.966	€ 13.027-	€ 24.270-
Ontwikkelingen	€ 2.570	€ 4.815	€ 840	€ 340	€ 10-
Indexaties	€ 3.200-	€ 5.705-	€ 6.821-	€ 6.726-	€ 6.375-
Knelpunten	€ 7.750-	€ 13.645-	€ 14.490-	€ 14.540-	€ 14.320-
Dekkingsmaatregelen	€ 2.180	€ 6.890	€ 6.990	€ 6.930	€ 15.900
Beleidswensen	€ -	€ 900-	€ 1.150-	€ 1.000-	€ 1.000-
Kadernota 2024	€ 1.883-	€ 146	€ 4.665-	€ 28.023-	€ 30.075-

Bedragen x € 1.000

	2023	2024	2025	2026	2027
Kadernota 2024	€ 1.883-	€ 146	€ 4.665-	€ 28.023-	€ 30.075-
Correctie incidentele baten en lasten	€ 5.737	€ 1.560	€ 1.000	€ 1.430	€ 6.834
Structureel saldo 2024 - INDICATIEF	€ 3.854	€ 1.706	€ 3.665-	€ 26.593-	€ 23.241-

Ratio kadernota

Specificatie van het weerstandsvermogen per 31-12-2022 (Jaarstukken 2022)

Bedragen x € miljoen

	Beschikbare weerstandscapaciteit	Risico's Dordrecht	Ratio van het weerstandsvermogen
Algemene reserve (incl. netto rekeningresultaat 2022)	18,3	30,9	
Reserve Grondbedrijf	17,3		
Post onvoorzien	0		
	35,6	30,9	1,2

Specificatie van het verwachte weerstandsvermogen per 1-1-2024 (Kadernota 2024)

Bedragen x € miljoen

	Beschikbare weerstandscapaciteit	Risico's Dordrecht	Ratio van het weerstandsvermogen
Algemene reserve Stad (na dekking KN2024)	13,4	30,9	
Reserve Grondbedrijf	21		
Post onvoorzien	0,4		
	34,8	30,9	1,1

Dit is de Kadernota 2024 inclusief Eerste Bestuursrapportage 2023 van de gemeente Dordrecht!

Zijn er nog vragen??